



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conuersione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

**Bartoli, Daniello**

**Lvgdvni, 1670**

92. Mores Christi sancti etiam Eunuchos conuert.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-10757**

mutua piè de vtriusque sentiendi. Hoc in Tunchinensibus Christianis videtur minimè obscurum, nec finit tempus de quo hic agitur vitæ illorum rationem tacitam præterire. Imprimis Lusitani ex Tunchinensi commercio quotannis reduces, implebant Macaum admiratione feruida pietatis, innocentis vitæ, sinceræ castitatis, & mutua benivolentia quæ in Neophytis ipsimet spectauerant, aiebantque beatè cum Christianis actum iri, piè à puero ad senium in Europa educatis, si forent vel mediam virtutum illarum partem assecuti. Anno item 1632. naues Iaponum tres, seu Iunci vt vocant, Checium cum applicuissent, eaque in Regia multorum millium numero, nec dispari ad religiosa opera ardore, florentem Christianismum cum cernerent, tunc sibi redditi (erant enim ferè apostata) occurrantes in vicis amplectebantur passim, lugebant seiplos, damnabant suam ignauiam, & diffidentiam, qua metu lentorum ignium, & ferri, potentissimum & optimum dominum perfidiosè eiurassent, cursuque in templum supplices, ingenti dolore, sacrilegij veniam rogabant. Sed erunt, arbitror, qui pluris æstiment mutationem spadonum aulicorum, quos vita infamis, & nocendi libido pænè arbitraria, & potens formidolos fecerat Christianis; at hi quædam publicæ pietatis, & beneficentiæ opera demirati vsu eatenus ignoto à Christianis vsurpata, scrutatisque illos penitiùs, tam innocentes, & sanctos inuenerunt, vt vetera sua in illos odia, amore pensarent singulari, clareque testarentur, per se quidem nihil obstiturum quo minus qui vellent amplecterentur eam legem, quæ qualicumque auctore prognata, dubitari non poterat quin esset optima. Porrò illam speciem formosæ caritatis, quæ Eunuchorum tam iucundè oculos perstrinxit, aiunt quicumque inde scribunt, fuisse non aliam quam Christianorum, quorum nascente Ecclesia, cor vnum erat, & anima vna: diuites & egenos; plebeios & nobiles, communis fratrum appellatio sociabat, nec ea umbratilis, perinde cuique velut fratri, quilibet opitulabatur, & communia commoda vel secus, sibi tanquam propria deputabat. Iter agentes ex precatorijs de collo globulis, aut cruce à Christiano quopiam agniti, etsi antea nunquam noti, ea profusione comitatis, & beneficentiæ excipiebantur vt si forent eodem ex sanguine, & multum diùque expectati, & vbiicumque esset pernoctandum totidem sibi quisque hospitia, illic esse signata minimè ambigebat, quot essent in pago vel oppido domus.

Mos est Mandarinis, & Præfectis iter agentibus, turbam secum trahere famulorum & militum, quibus si desit hospitium vbiicumque Dominus illorum constiterit, sibi quisque aut ære aut industria parare id cogitur nisi malit sub dio agere. Outhajus igitur filiorum Regis tertio genitus, ad regendam Enghianensem Prouinciã cum transiret, multos secum ducebat milites, quibus indigenæ occurrere obuiam, salutare, complecti, inuitare tam alacriter, & familiariter, vt si forent amici veteres, aut propinqui, etsi alioqui hoc solo noti quod essent

92.  
Mores Christi  
sancti  
etiam Eunu-  
chos con-  
uert.

essent Christiani. Post verò omnes in opus accingi, ad quærendas illis, & trabes, & reliqua fabricandis apta domunculis ea sollicitudine & diligentia, vt paucis diebus nouos tecto acciperent hospites; eo pudore ethnicorum, quibus non furari magna sanctitas est, vt suis vix crederent oculis, cum cernerent homines communionem sola vnus Dei & religionis, tam sincerè ac prodigè inuicem amare, omniàque perinde vt fratribus habere communia, nec minus ad hæc stuperent miracula, quam ad sanationes ægrotorum, & solutionem arreptitiorum. Eam ob rem per multis ad sacrum baptisma opus non fuit validiori argumento. Iamque in illa non modo Prouincia sed latè in Regno lex Christianorum, lex inuicem amandi audiebat, hoc est mutux caritatis. Erant præterea nosocomia ægrotis colligendis frequentia, etiam ethnicis; & iis potissimum quos superstitione crudelis proiciebat sub dio morituros, quorum si minus deposita corpora, vt plurimum animi seruabantur. Vigebat toto anno liberalitas priuatorum; publica quinto, & septimo mense, ad leuandas poenis factorum animas, qua in re ethnici sibi multum placent; potissimum verò Checiensis aula admirationem aduertebat Christiani cuiusvis funus, proletarij licet, & miseri, cum modestissimo supplicantium ordine à trecentis deduceretur Christianis, manu altera crucem, altera facem gestantibus. Digna res denique quam æmulentur Europæi, vnum sibi legebant singuli quem anno integro alerent pauperem, vel certum habebant domi cubiculum, vbi fame, frigore morboque attritos, dies aliquot refouerent, & misericordiam liberalem, ministerij sui merito cumulerent. Postremò cultu pietatis Christianorum vulgo quantum eminent, ex eo liqueat, quod suum quisque habebat domi locum in quem cum omni familia ad orandum bis quotidie conueniret; pro tenuitate quidem, aut facultate cuiusque adornatum, semper tamen altari, cruce, & sacra imagine instructum. Quod ne ipsis quidem in itineribus, quæ sunt illis quam nobis multò crebriora fas sibi putabant omittere. Quocumque diuertissent, erigebant aliquid altari simile, crucemque in eo cum pia icone reponebant hæc enim duo qui secum non ferret, non rebatur se satis liquido Christianum. Festis diebus si Patres abessent, decantabant vnà carmen doctrinæ Christianæ, dein precatória corona simul etiam Virgini recitata Catechistam legentem audiebant mysterium aliquod Christi patientis. At primariis anni celebritatibus, ea se diligentia comparabant, vt iis totidem fierent spiritus, & virtutis instaurationes. Confessionem sacram ieiunio, & sui flagellatione præuertebant, & cum accubuissent, aliquando sacræ mensæ sexcenti simul, testati sunt qui per octiduum consentibus aures dabant tres nostri Sacerdotes, in multis subtili discussis examine non deprehendisse quod ritè absoluerent, etsi aliqui & conditio, & ætas esse iis labeculæ saltem prona occasio potuisset. Verum enim vero vt essent Checienses in omni genere pietatis excolti præ cæteris, haudquaquam tamen iis. cœquandi, quos tyrannici fu-

roris

roris infestationes, interdum etiam triennes ad purum excoerant; nec dico hos omnes in gradu stetit, deiecit aliquos iners metus, si minus à fide, saltem ab eius necessaria professione. Mouit tempestatem, præstigatorum qui sunt in regno innumerabiles, avaritia immanis, ipsius paulatim artes nefarias, & quæstus cum apud ægros, gratuitis, & puris detereri cernerent Christianorum miraculis, coniurauere communi rabie de illis per calumnias atrocès extirpandis. Harum nulla cum esset apud Iudices crebrior, procliuior credita apud plebem, quàm de violatis idolorum templis, noctu in illa sceleratissimi homines subibant, deturbabant humi simulachra, deformabant, membratim condeiebant, ea præcipue quorum erat in populo veneratio sanctior, spretis tamen eorum ornamentis, vt credibilius suspicio omnis in Christianos incumberet. Postridiè mane, clam à se paratum acufare, detestari, damnare, eius auctores Christianos execrationibus deuouere, qui cum præiudicio tenerentur professi odij aduersus idola quibus ante baptismum domos suas consueuerant purgare, indicta causa damnabantur; & alibi quidem immittebantur in eorum domos lictores vilissimi habitu militari, qui profanis & sacris barbarè, & contumeliosè dissipatis, pretium operæ direptionem accipiebant domus, & quicquid libuerat adsportabant. Alibi catena stringebantur, affligebantur humi, fustibus corpus, ora & latera calcibus tundebantur. Ducebantur alij ad tribunalia, etiam feminæ, & pueri inter plebeculæ scommata, & conuitorum probra læti, & alacres. Mandarinis quibusdam abrogatus est honor, & dignitas quod essent Christiani; quorundam ædibus subiectus ignis, acti in exilium complures, multati aliqui summa bonis suis grauiori, raptauere capillis vxores Christianas mariti crudeles, & semimortuas extra domum proicere canibus laniandas; parentes, filios pueros ad defectionem diu frustra tentatos, communitatum præsidibus, (& habent subinde hæc communitates ius gladij) detalere vt exemplum in eos ederent. Mitius cum illis actum est, non minus tamen ignominiose, quorum arctata sunt iugo colla, seu vt pridem scripsisse memini, lignis longioribus duobus, cum adiuncto cui quisque mercedem solueret custode milite. In hac tot malorum acerbitate tam varia, & experimentis virtutis Neophytæ tam crudis, ea multorum in animis mirrabat alacritas, in ore serenitas legebatur, vt conselij naturæ debilis ethnici, & diuini roboris ignari attribuerent illam aut incantamentis, aut mentis aberrationi. At si res ad ferrum & sanguinem latius processisset, futuri erant profectò complures, quos vitæ prodigos, fortis in fide constantia sacris martyribus addidisset. Benedictam quandam pauperulam feminam ferox Mandarinus vrgebat ad defectionem, & stricto acinace, nisi è vestigio Christum eiuaret minabatur se illi caput demessurum, illa silentio in genua prociens caput ferro subiecit; qua facilitate fundendi pro Christo sanguinis obstupefactus Mandarinus, silens & ipse intactam reliquit. Felicior alius cui Francisco

K K κ κ

93.  
Tempestas  
in Christi. à  
Magis.